

ବାଲ୍ୟବିବାହ

ଆଇନଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ସମାଧାନର ସୂତ୍ର

ବିବାହ ନୁହେଁ ଶିଶୁ ଖେଳ
ବାଲ୍ୟବିବାହ ବନ୍ଦ କର ।

Published by:

CLAP Legal Service Institute

Supported by:

AMPLIFYCHANGE

ବାଲ୍ୟବିବାହ

ଆଇନଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ସମାଧାନର ସୂତ୍ର

ବିବାହ ନୁହେଁ ଗିରୁ ଖେଳ
ବାଲ୍ୟବିବାହ ବନ୍ଦ କର ।

Compiled by: Sagar Sangam Raju

Published by:

CLAP Legal Service Institute
Bimala Devi Memorial Building

Plot No- 367, Sector -6, Marakat Nagar, Cuttack-753014, Odisha, India
Website: www.clapindia.org, E-mail: info@clapindia.org
Ph: 0671- 2363980 / 2365680, Fax: 0671-2363454

ମୁଖବନ୍ଧ

ଆମ ଦେଶ ଭାରତ ବର୍ଷ ଏକ ବିକାଶଶୀଳ ରାଷ୍ଟ୍ର । ସୌଖିନ୍ୟ, ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାରେ ଭରପୁର ଆମ ଦେଶ । ମାତ୍ର ବିତମ୍ବନାର ବିଷୟ ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ପରି ଏକ କୁସଂସ୍କାର ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମ ସମାଜରେ ପ୍ରଚଳିତ ହେଉଅଛି । ଏହା ଉଚ୍ଚଳ ଓ ବିକାଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ଗଠନ କରିବା ଦିଗରେ ବାଧକ ହୋଇଥାଏ ତଥା ବିଭିନ୍ନ ଯୋଜନା ଓ ପରିକଳ୍ପନା ସବୁକୁ ଧୁଲିସାତ କରିଥାଏ । ବାଲ୍ୟବିବାହ ଏକ ମାନବ ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନକାରୀ ପ୍ରଥା । ଏହା ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଅଧିକାରକୁ କ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ କରିଥାଏ, ଉତ୍ତମ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ, ଶିକ୍ଷା ଓ ପୁଷ୍ଟି ସାଧନରୁ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ବଞ୍ଚିତ କରିଥାଏ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ମାନସିକ ଓ ଶାରୀରିକ ଅପରିପକ୍ୱତା ହେତୁ ସେମାନେ ବିଭିନ୍ନ ହିଂସା ଓ ଶୋଷଣର ଶୀକାର ମଧ୍ୟ ହୋଇଥା'ନ୍ତି ।

ଭାରତର ସ୍ଵାଧୀନତା ପୂର୍ବରୁ ୨୮ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୨୯ ମସିହାରେ, ବାଲ୍ୟ ବିବାହକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ବାଲ୍ୟବିବାହ ଅବରୋଧ ଅଧିନିୟମ, ୧୯୨୯ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ଅଧିନିୟମରେ ଝିଅର ବିବାହ ବୟସ ୧୪ ଏବଂ ପୁଅର ୧୮ ବୋଲି ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଏହାକୁ ସଂଶୋଧନ କରି ଝିଅର ବିବାହ ବୟସ ୧୮ ଓ ପୁଅର ୨୧ ବୋଲି ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଗଲା । ୧୮ ବର୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଏବଂ ୨୧ ବର୍ଷ ବୟସରୁ କମ୍ ପୁରୁଷ ଯଦି ବାଲ୍ୟବିବାହ କରନ୍ତି, ତେବେ ସର୍ବାଧିକ ୧୫ ଦିନର କାରାଦଣ୍ଡ କିମ୍ବା ୧ ହଜାର ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋରିମାନା କିମ୍ବା ଉଭୟ କାରାଦଣ୍ଡ ଓ ଜୋରିମାନାର ଦଣ୍ଡବିଧାନ ଥିଲା । ସେହିପରି ୨୧ ବର୍ଷ ବୟସରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପୁରୁଷ ଯଦି ବାଲ୍ୟ ବିବାହ କରନ୍ତି, ତେବେ ସର୍ବାଧିକ ୩ ମାସର କାରାଦଣ୍ଡ ସହିତ ଜୋରିମାନାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା । ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ଯଦି ବାଲ୍ୟ

ବିବାହ ପାଇଁ ଆଦେଶ ଦିଅନ୍ତି କିମ୍ବା ସମ୍ପାଦନ କରନ୍ତି ବା ପରିଚାଳନା କରନ୍ତି, ତେବେ ଜୋରିମାନା ସହିତ ସର୍ବାଧିକ ୩ ମାସ ଦଣ୍ଡବିଧାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା । ଶିଶୁ ଦମ୍ପତିଙ୍କ ତତ୍ତ୍ଵାବଧାନରେ ଥିବା ପିତାମାତା ବା ଅଭିଭାବକ ବା ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଜୋରିମାନା ସହିତ ସର୍ବାଧିକ ୩ ମାସ ଦଣ୍ଡବିଧାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଥିଲା ।

୧୯୨୯ ମସିହାର ଅଧିନିୟମ ବିଭିନ୍ନ କାରଣ ପାଇଁ ସଠିକ୍ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇ ପାରିନଥିଲା । ତେଣୁ ୨୦୦୬ ମସିହାରେ ବାଲ୍ୟବିବାହକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ମୂଲୋତ୍ପାଟନ କରିବା ପାଇଁ ଭାରତୀୟ ସଂସଦ ବାଲ୍ୟବିବାହ ନିଷେଧ ଅଧିନିୟମ, ୨୦୦୬ ପ୍ରଣୟନ କରିଛନ୍ତି, ଯାହାକି ଅଦ୍ୟାବଧି ଭାରତବର୍ଷରେ ବାଲ୍ୟବିବାହର ବିଲୋପ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ୨୦୦୬ ମସିହାର ଅଧିନିୟମରେ ଦଣ୍ଡବିଧାନର ପରିମାଣକୁ ବଢ଼େଇ ଦିଆଗଲା । ଏଥିରେ ସର୍ବାଧିକ ୨ ବର୍ଷର ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡ ଏବଂ ୧ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋରିମାନା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଗଲା । ବାଲ୍ୟବିବାହର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଏହାକୁ ରଦ୍ଦ ଘୋଷଣା କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରଖାଗଲା । ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇବାର ମାନ୍ୟତା ଦିଆଗଲା । ବାଲ୍ୟବିବାହର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଜନ୍ମ ନେଇଥିବା ସନ୍ତାନ ବୈଧ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଗଲା । ଏହି ଅଧିନିୟମ ବଳରେ ବାଲ୍ୟବିବାହରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମସ୍ତ ଅପରାଧ ଜାମିନ ବିହୀନ ଅପରାଧ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି । ବାଲ୍ୟ ବିବାହରେ ଯୋଗଦାନ ଦେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏଥିରେ ଦଣ୍ଡବିଧାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଛି ଏବଂ ବାଲ୍ୟବିବାହ ନିଷେଧ ଅଧିକାରୀ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ଏହି ଅଧିନିୟମରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଏହି ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କର ଦାୟିତ୍ଵ ସମୂହକୁ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁସାରେ ଜିଲ୍ଲା ଅଦାଲତଙ୍କୁ ବାଲ୍ୟବିବାହକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତା ଦିଆଯାଇଅଛି ।

ଏହିସବୁ ଆଇନଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସତ୍ତ୍ୱେ ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ପରି ଏକ ସାମାଜିକ ପ୍ରଥା ତଥାପି ପ୍ରଚଳିତ ରହିଛି । ତେଣୁ ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ତଥା ଏ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆଇନଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ସମାଜରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ତେଣୁ ଏହି ପୁସ୍ତକଟି ବାଲ୍ୟବିବାହକୁ ବିଲୋପ କରିବା ପାଇଁ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଗଲା । ବାଲ୍ୟ ବିବାହ କ’ଣ, ଏହାର କୁପରିଣାମ, ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ନିଷେଧ ଆଇନ୍, ବିଷୟରେ ଏଥିରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ବାଲ୍ୟବିବାହକୁ ଆମ ସମାଜରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ମୁଲଦୋଛ କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ଏକ ସୁନ୍ଦର ସମାଜ ଗଢ଼ି ତୋଳିବା ପାଇଁ ଏବଂ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ଅଧିକାର ଯୋଗାଇଦେବା ପାଇଁ ଏହି ପୁସ୍ତକଟିକୁ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ କରାଗଲା ।

ଏହି ପୁସ୍ତକଟି ପ୍ରକାଶନ କରିବାରେ ମୋର ସହଯୋଗୀ ସାଗର ସଙ୍ଗମ ରାଜୁ ଯଥେଷ୍ଟ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଆନ୍ତରିକ କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କରୁଛି ।

ଡ. ବିକାଶ ଦାସ

ସଭାପତି

ଆଇନ୍ ସେବା ସଂସ୍ଥା (କ୍ଲପ)

ସୂଚୀପତ୍ର

	ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
ଅଧ୍ୟାୟ-୧	ବାଲ୍ୟ ବିବାହ କାହାକୁ କୁହାଯାଏ ?	୧
ଅଧ୍ୟାୟ-୨	ବାଲ୍ୟ ବିବାହ - କାରଣ	୨
ଅଧ୍ୟାୟ-୩	ବାଲ୍ୟ ବିବାହ - ଏହାର ପରିଣାମ	୩
ଅଧ୍ୟାୟ-୪	ପ୍ରଶ୍ନ ଓ ଉତ୍ତର	୬
ଅଧ୍ୟାୟ-୫	ନିବାରଣ, ସୁରକ୍ଷା, ଆଇନଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ- ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ନିଷେଧ ଅଧିନିୟମ, ୨୦୦୬	୧୦
ଅଧ୍ୟାୟ-୬	ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ନିଷେଧ ଅଧିନିୟମ, ୨୦୦୬ ମୁଖ୍ୟାଂଶ	୧୨

ଅଧ୍ୟାୟ-୧

ବାଲ୍ୟବିବାହ କାହାକୁ କୁହାଯାଏ ?

ସାଧାରଣତଃ ବାଲ୍ୟ ବିବାହ କହିଲେ କୋମଳମତି ଶିଶୁମାନଙ୍କର ବିବାହକୁ ବୁଝାଇଥାଏ ମାତ୍ର ପ୍ରଚଳିତ ଭାରତୀୟ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ବାଲ୍ୟବିବାହ ହେଲା ଏକ ବିବାହ, ଯେଉଁଠି ପୁଅର ବୟସ ୨୧ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ଏବଂ ଝିଅର ବୟସ ୧୮ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ବିବାହ ବନ୍ଧନରେ ଆବଦ୍ଧ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଅଧିକାଂଶ ବାଲ୍ୟବିବାହରେ ଦେଖାଯାଇଛି ଯେ, ସାଧାରଣତଃ ଝିଅମାନେ ୧୮ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ବୟସରେ ବିବାହ କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ସାମାଜିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ସାମାରେଖା ତଳେ ଥାଆନ୍ତି । ଅଶିକ୍ଷା କିମ୍ବା ଶିକ୍ଷାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇଥିବା ଶିଶୁମାନେ ମୁଖ୍ୟତଃ ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ଭାରତବର୍ଷରେ ୧୯୨୯ ମସିହାରୁ ବାଲ୍ୟବିବାହକୁ ଆଇନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ପ୍ରଥମେ ୧୯୨୯ ମସିହାରେ ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ଅବରୋଧ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତ ବାଲ୍ୟ ବିବାହକୁ ଅସିଦ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ୨୦୦୬ ମସିହାରେ ଭାରତର ସଂସଦ ବାଲ୍ୟବିବାହ ନିଷେଧ ଅଧିନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରିଛନ୍ତି ।

ଅଧ୍ୟାୟ-୨

ବାଲ୍ୟବିବାହ- କାରଣ

- 1 ସାଧରଣତଃ ଝିଅମାନଙ୍କୁ ଏକ ବୋଝ ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି । ଏହି ବୋଝକୁ ହାଲକା କରିବା ପାଇଁ ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ସମ୍ଭବ ବିବାହ ବନ୍ଧନରେ ବାନ୍ଧିଦେଇ, ପରଘରକୁ ବିଦାୟ କରିଦିଅନ୍ତି- ଏହା ହେଉଛି ଆମ ସମାଜର ଏକ ପାରମ୍ପାରିକ ପ୍ରଥା ।
- 1 ଆମ ସମାଜରେ ଲୋକମାନଙ୍କ ମନରେ ଏକ ଭ୍ରାନ୍ତଧାରଣା ଅଛି ଯେ, କନ୍ୟାର ବୟସ ଯେତେ କମ୍ ହୋଇଥାଏ, ଯୌତୁକର ପରିମାଣ ସେତେ କମ୍ ହୋଇଥାଏ । ଝିଅର ବାପା ମାଆ ମାନେ ମନେ କରନ୍ତି ଯେ ଅଳ୍ପ ବୟସରେ ଝିଅକୁ ପରଘରକୁ ବିଦା କରିଦେଲେ ସେମାନେ ବହୁତ ରିହାତୀ ପାଇବେ କାରଣ କମ୍ ବୟସରେ ଝିଅକୁ ବାହା କରିଦେଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଉ ଅଧିକ ଯୌତୁକ ଦେବାକୁ ପଡ଼େ ନହିଁ ।
- 1 ବାଲ୍ୟବିବାହ ଯୌନହିଂସା, ବଳାକ୍ରାର, ପ୍ରାକ୍-ବୈବାହିକ ଯୌନକ୍ରିୟାରୁ ଝିଅମାନଙ୍କୁ ବଞ୍ଚିତ ରଖିଥାଏ ବୋଲି ମାତା ପିତାଙ୍କର ଏକ ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣା ରହିଛି ।
- 1 ମାତାପିତା ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି ଯେ ବାଲ୍ୟବିବାହ ଝିଅର ସାମାଜିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ଭବିଷ୍ୟତକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରିଥାଏ ।
- 1 ଶିକ୍ଷା ଏବଂ ସଚେତନତାର ଅଭାବ, ଦୃଢ଼ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତିର ଅଭାବ ଓ ପ୍ରଶାସନ ଦ୍ଵାରା ଆଇନକୁ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଇବାର ଅଭାବ- ଏ ସବୁ ହେଲା ବାଲ୍ୟ ବିବାହର ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ।
- 1 ବାଲ୍ୟବିବାହର ଆଉ ଏକ ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହେଲା ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ସାଂସ୍କୃତିକ ପ୍ରଥା ଓ ସାମାଜିକ ଚଳଣୀ ।

ଅଧ୍ୟାୟ-୩ ବାଲ୍ୟବିବାହ- ଏହାର ପରିଣାମ

ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ଦ୍ୱାରା ମୁଖ୍ୟତଃ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୋଇଥାଏ-

- (୧) ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅସୁବିଧା
 - (୨) ସାମାଜିକ ଜଟିଳତା
 - (୩) ମୌଳିକ ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ
 - (୪) ଯୌନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅସୁବିଧା
- ଉପରୋକ୍ତ ସମସ୍ୟା ଗୁଡ଼ିକୁ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅସୁବିଧା:

- ୧) ସନ୍ତାନଜନ୍ମହେବା ସମୟରେ ଜଟିଳତା- ଯେହେତୁ ବାଲ୍ୟବଧୂମାନଙ୍କର ବୟସ କମ୍ ହୋଇଥାଏ, ସେମାନଙ୍କର ଶରୀର ଗର୍ଭଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ବିକଶିତ ହୋଇନଥାଏ । ଯଦି ଏହି ସମୟରେ ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମ ହୁଏ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ଜୀବନ ପ୍ରତି ବିପଦ ଥାଏ ।
- ୨) ମାତୃ ମୃତ୍ୟୁହାର - ମହିଳା ମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ବାଲ୍ୟବଧୂମାନେ ଗର୍ଭଧାରଣ କରିଥିବା ସମୟରେ କିମ୍ବା ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମଦେବା ସମୟରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ଝଗୁଣା ଅଧିକ ଥାଏ । ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଗର୍ଭଧାରଣ ଯୋଗୁଁ ୧୫ ରୁ ୧୯ ବର୍ଷ ବୟସର ଝିଅମାନେ ଅକାଳରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରନ୍ତି ।
- ୩) ନବଜାତ ଶିଶୁ ମୃତ୍ୟୁହାର - ୨୦ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ବୟସର ମା' ମାନଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ଜନ୍ମ ନେଉଥିବା ନବଜାତ ଶିଶୁ ମୃତ୍ୟୁହାର ସଂଖ୍ୟା ବହୁତ କମ୍ । କିନ୍ତୁ ବାଲ୍ୟବଧୂମାନେ ଜନ୍ମଦେଉଥିବା ନବଜାତ ଶିଶୁ ମୃତ୍ୟୁହାର ସଂଖ୍ୟା ୭୫

ପ୍ରତିଶତ ଅଧିକା ଏବଂ ଯେଉଁ ନବଜାତ ଶିଶୁ ଜୀବିତ ରୁହନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ଓଜନ ବହୁତ କମ୍ ଥାଏ, ସାଧାରଣତଃ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକଶିତ ହୋଇନଥା'ନ୍ତି ।

- ୪) **ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଗତ ଅସୁବିଧା-** ଯେଉଁମାନେ ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକଶିତ ଅବସ୍ଥାରେ ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମଦେଇଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଗତ ଜଟିଳତାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଅନ୍ତି । ଉଗନ୍ଧର (FISTULA) ଭଳି ମାରାତ୍ମକ ରୋଗର ଶୀକାର ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ଏହି ରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ସାଧାରଣତଃ ସ୍ୱାମୀମାନେ ଅବହେଳା କରନ୍ତି ।
- ୫) **ଏଚ୍.ଆଇ.ଭି ଓ ଏଡ୍ସ୍ -** ଅବିବାହିତ ଝିଅମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ବାଲ୍ୟବୟସୀମାନେ ଯୌନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତହେବାର ବହୁତ ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ । ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଏଚ୍.ଆଇ.ଭି ଓ ଏଡ୍ସ୍ ରୋଗର ଶୀକାର ହୁଅନ୍ତି ।
- ୬) **ମାନସିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ -** ବାଲ୍ୟବୟସୀମାନେ ସାଧାରଣତଃ ପାରିବାରିକ ହିଂସା, ମାନସିକ ଉତ୍ତେଜନା ବା ଚାପ, ସ୍ତୂର୍ଣ୍ଣହୀନତା, ମାନସିକ ବିଶୃଙ୍ଖଳାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଅନ୍ତି ।

ସାମାଜିକ ଜଟିଳତା :

- ୧) **ଦାରିଦ୍ର୍ୟତା-** ବାଲ୍ୟବୟସୀମାନେ ସାଧାରଣତଃ ଗରିବ ଥାଆନ୍ତି । ଏହା ସହିତ ସେମାନେ ଶିକ୍ଷା ଏବଂ ଚାକିରି ରୁ ବଞ୍ଚିତ ରୁହନ୍ତି ଏବଂ ଦାରିଦ୍ର୍ୟତାକୁ ଦୂର କରିବା ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ବହୁତ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ।
- ୨) **ଅଶିକ୍ଷିତ-** ସାଧାରଣତଃ ବାଲ୍ୟବୟସୀମାନଙ୍କର ସ୍କୁଲ ଯିବା ବନ୍ଦ କରିଦିଆଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଆଗକୁ ପାଠ ପଢ଼ିବାର ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ବି ନଥାଏ ।
- ୩) **ଅପବ୍ୟବହାର ଏବଂ ହିଂସା-** ସାଧାରଣତଃ ବାଲ୍ୟବୟସୀମାନେ ଘରୋଇ ହିଂସା ଏବଂ ଅପବ୍ୟବହାରର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

୪) ଅଲଗା ହୋଇ ରହିବା କିମ୍ବା ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା - ବହୁତ ସମୟରେ ଦେଖାଯାଇଛି ବାଲ୍ୟବୟସୀମାନେ ଯେତେବେଳେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଗତ ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଅନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଘର ପରିତ୍ୟାଗ କରନ୍ତି କିମ୍ବା ଅଲଗା ହୋଇ ରୁହନ୍ତି । ସ୍ତ୍ରୀମାନ, ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବୟସର ପାର୍ଥକ୍ୟ ଅଧିକ ରହୁଥିବାରୁ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ସାଧାରଣତଃ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ପଚାରନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ମାନସିକ ଓ ଶାରୀରିକ ଯତ୍ନଶୀଳ ଦେଇଥାନ୍ତି ।

ମୌଳିକ ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ :

ବାଲ୍ୟବିବାହ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ମୌଳିକ ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତକରିଥାଏ ।
ଯେପରିକି ;

- ୧) ଉତ୍ତମ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଗତ ଅଧିକାର,
- ୨) ଉତ୍ତମ ପୋଷଣ ପାଇବାର ଅଧିକାର,
- ୩) ଉତ୍ତମ ଶିକ୍ଷା ପାଇବାର ଅଧିକାର,
- ୪) ହିଂସା, ଆକ୍ରମଣ, ଅପବ୍ୟବହାରରୁ ବଞ୍ଚିତ ରହିବାର ଅଧିକାର
ରୁ ଦୂରେଇ ରଖିଥାଏ ।

ଯୌନ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଅସୁବିଧା :

- ୧) ଖୁବ୍‌ଶୀଘ୍ର ମା' ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଶୀଘ୍ର ପ୍ରତିଶତ ଥାଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ବାରମ୍ବାର ଗର୍ଭଧାରଣ କରିବା ଓ ଗର୍ଭପାତ କରିବା, ଯାହାଦ୍ୱାରା ମାତୃତ୍ୱତା ନଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ ।
- ୨) ଯୌନଗତ ରୋଗ ଯଥା ଏଚ୍.ଆଇ.ଭି ଓ ଏଡ୍‌ସ୍ ରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେବାର ଅଧିକତମ ସମ୍ଭାବନା ରହିଅଛି ।
- ୩) ଯୌନଙ୍ଗରେ ଘା' ହେବାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବି ରହିଛି ।
- ୪) ବହୁତ ସମୟରେ ପ୍ରଜନନଗତ ସଂକ୍ରମଣ ବି ହୋଇଥାଏ ।

ଅଧ୍ୟାୟ-୪

ପ୍ରଶ୍ନ ଓ ଉତ୍ତର

୧. ବାଲ୍ୟ ବିବାହ କ'ଣ ?

ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ହେଲା ଏକ ବିବାହ, ଯେଉଁଠି

- କ) କନ୍ୟାର ବୟସ ୧୮ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ଏବଂ ପୁଅର ବୟସ ୨୧ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ହୋଇଥିବ କିମ୍ବା
- ଖ) କନ୍ୟାର ବୟସ ୧୮ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ଏବଂ ପୁଅର ବୟସ ୨୧ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ହୋଇଥିବ କିମ୍ବା
- ଗ) କନ୍ୟାର ବୟସ ୧୮ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ଏବଂ ପୁଅର ବୟସ ୨୧ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ହୋଇଥିବ ।

୨. ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ପାଇଁ ଦଣ୍ଡ ବିଧାନ କ'ଣ ରହିଛି ?

ବାଲ୍ୟ ବିବାହରେ ନିମ୍ନବର୍ଣ୍ଣିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅପରାଧୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିହେବ :

- କ) ୧୮ ବର୍ଷ ବୟସରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପୁରୁଷ ଯଦି ବାଲ୍ୟ ବିବାହ କରନ୍ତି ;
- ଖ) ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବାଲ୍ୟବିବାହ ପାଇଁ ଆଦେଶ ଦିଅନ୍ତି ବା କୁପ୍ରରୋଚନା ଦିଅନ୍ତି ବା ସମ୍ପାଦନ କରନ୍ତି ବା ପରିଚାଳନା କରନ୍ତି ;
- ଗ) ସେହି ଶିଶୁଦମ୍ପତିଙ୍କ ଅଧିକାରରେ ଥିବା ପିତାମାତା ବା ଅଭିଭାବକ ବା ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ବା କୌଣସି ସଂସ୍ଥାର ବ୍ୟକ୍ତି ;
- ଘ) ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ସେହି ବାଲ୍ୟବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଯୋଗ ଦେଇଥାନ୍ତି;

ତେବେ ସର୍ବାଧିକ ୨ ବର୍ଷର କାରାଦଣ୍ଡ କିମ୍ବା ୧ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋରିମାନା କିମ୍ବା କାରାଦଣ୍ଡ ଓ ଜୋରିମାନା ଉଭୟ ଦଣ୍ଡବିଧାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆଇନରେ ରହିଛି ।

୩. ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ରଦ୍ଦ ବା ଅବୈଧାନିକ ଘୋଷଣା କରାଯାଇପାରିବ କି ?
ହଁ, ବାଲ୍ୟ ବିବାହକୁ ରଦ୍ଦ ବା ଅବୈଧାନିକ ଘୋଷଣା କରାଯାଇପାରିବ ।

କ) ବାଲ୍ୟବିବାହ କରିଥିବା ଦମ୍ପତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେ କେହିବି (ସ୍ତ୍ରୀମାନ କିମ୍ବା ସ୍ତ୍ରୀ) ସାବାଳକ କିମ୍ବା ସାବାଳିକା ହେବାର ୨ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଯଦି ସେମାନଙ୍କର ବିବାହ ବିରୋଧରେ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦ୍ଵାରସ୍ଥ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ କରନ୍ତି, ତେବେ ଏହି ବିବାହକୁ ଅବୈଧାନିକ ଘୋଷଣା କରାଯାଇପାରିବ ।

ଖ) ଯଦି ବାଲ୍ୟବିବାହ ନିଷେଧ ଆଇନ୍ ଅନୁସାରେ ଆବେଦନକାରୀ ସାବାଳକ ହୋଇନଥାନ୍ତି, ତେବେ ସେ ଅଭିଭାବକଙ୍କ ଜରିଆରେ କିମ୍ବା ୧୮ ବର୍ଷ ବୟସରୁ ଅଧିକ ନିଜର ଯେକୌଣସି ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଜରିଆରେ, ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ନିଷେଧ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ଆବେଦନ କରିପାରିବେ ।

୪. ବାଲ୍ୟ ବିବାହକୁ ରଦ୍ଦ ବା ଅବୈଧାନିକ ଘୋଷଣା କରିବାପାଇଁ କାହାକୁ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ହେବ ?

ବାଲ୍ୟ ବିବାହକୁ ରଦ୍ଦ ବା ଅବୈଧାନିକ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବା ପାଇଁ ଜିଲ୍ଲା ଅଦାଲତଙ୍କ ପାଖରେ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ହେବ ।

୫. ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ସମ୍ପର୍କରେ ତଥ୍ୟ ମିଳିଲେ ଏହା ନିଷେଧ କରାଯାଇପାରିବ କି ?

ହଁ ଯଦି କୌଣସି ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ବିଚାର ବିଭାଗୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଜାତସାରକୁ ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ହେଉଥିବାର ସୂଚନା ଆସେ ସେ ଏହାକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ଜାରୀ କରିପାରିବେ ।

୬. ଉଭୟ ପକ୍ଷ ମଧ୍ୟରେ, ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ସମୟରେ ଯାହା ସବୁ ଯୌତୁକ ଓ ମୂଲ୍ୟବାନ ପଦାର୍ଥ ଦିଆନିଆ ହେଇଥିଲା, ତାହା ସବୁ ପାଖରେ ରଖିପାରିବେ କି ?

ନା, ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସେହି ବିବାହକୁ ରଦ୍ଦ ବା ଅବୈଧାନିକ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଦିଆଯିବାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ହିଁ ସମସ୍ତ ଯୌତୁକ ଓ ମୂଲ୍ୟବାନ ପଦାର୍ଥ ସବୁକୁ ପୁଣି ଫେରସ୍ତ କରିବାକୁ ହେବ ।

୭. ବାଲ୍ୟ ବିବାହରେ, ସ୍ତ୍ରୀ ଭରଣ ପୋଷଣ ପାଇବା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ କି ?

ହଁ, ନ୍ୟାୟାଧିକାରୀ ଦ୍ୱାରା ବିବାହକୁ ରଦ୍ଦ ବା ଅବୈଧାନିକ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଦିଆଯିବା ପରେ, ସ୍ତ୍ରୀ ଜଣକ ଭରଣ ପୋଷଣ ପାଇବା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ଏବଂ ତା'ର ପୁନଃବିବାହ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭରଣ ପୋଷଣ ପାଇବାର ଅଧିକାର ଅଛି ।

୮. ବାଲ୍ୟବିବାହ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ସନ୍ତାନ ବୈଧ କି ?

ହଁ, ବାଲ୍ୟବିବାହର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ସନ୍ତାନ ବୈଧ ଏବଂ ବିବାହ ରଦ୍ଦ ବା ଅବୈଧାନିକ ବୋଲି ଘୋଷଣା ହେବା ସମୟରେ ଯଦି ସ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭଧାରଣ କରିଥାଏ ତେବେ ମଧ୍ୟ ସେହି ସନ୍ତାନ ବୈଧ ବୋଲି ଧରିନିଆ ଯିବ ।

୯. କିଏ ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହେଇପାରିବ ?

କ) ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷ,

ଖ) ଯେକୌଣସି ଏନ୍.ଜି.୩

ଗ) ବାଲ୍ୟବିବାହ ନିଷେଧ ଅଧିକାରୀ (Child Marriage Prohibition Officer).

୧୦. ବାଲ୍ୟବିବାହରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଥିବା ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ଜାମିନ୍ ପାଇବା ଯୋଗ୍ୟ କି ?

ନା, ଏହି ବିବାହରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ଜାମିନ୍ ପାଇବା ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ଏହା ଏକ ଜାମିନ୍ ବିହୀନ ଧର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅପରାଧ ।

୧୧. ଯଦି ଜଣେ ସାବାଳକ ଜଣେ ନାବାଳିକାକୁ ବିବାହ କରେ, ତେବେ କ'ଣ ହେବ ?

ଯଦି ଜଣେ ସାବାଳକ, ଜଣେ ନାବାଳିକାକୁ ବିବାହ କରେ, ଏହା ବାଲ୍ୟ ବିବାହରେ ଗଣତି ହେବ ଏବଂ ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ଆଇନ୍ ସମ୍ମତ ନୁହେଁ । ଆଇନ୍ ଅନୁଯାୟୀ ସାବାଳକ ଜଣକ ଦଣ୍ଡପାଇବା ଯୋଗ୍ୟ, ଏଥିପାଇଁ ସର୍ବାଧିକ ୨ ବର୍ଷ କାରାଦଣ୍ଡ ଏବଂ/କିମ୍ବା ୧ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋରିମାନାର ଦଣ୍ଡବିଧାନ ରହିଛି ।

୧୨. ବାଲ୍ୟବିବାହରେ ବାନ୍ଧି ହେବାକୁ ଯାଉଥିବ ସାବାଳକ ହିଁ କେବଳ ଦାୟୀ କି ?

ନା, କେବଳ ବାଲ୍ୟବିବାହରେ ବାନ୍ଧି ହେବାକୁ ଯାଉଥିବା ସାବାଳକ ହିଁ ଦୋଷୀ ନୁହେଁ। ସେହି ସାବାଳକ ସହିତ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଦାୟୀ ଏବଂ ଆଇନ୍ ଆଗରେ ଦୋଷୀ ;

- କ) ଯିଏ ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ସମ୍ପାଦନ କରନ୍ତି ;
- ଖ) ଯିଏ ବାଲ୍ୟବିବାହ ପରିଚାଳନା କରନ୍ତି ;
- ଗ) ଯିଏ ବାଲ୍ୟବିବାହ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଅନ୍ତି ;
- ଘ) ଯିଏ ବାଲ୍ୟବିବାହ ପାଇଁ କୁପ୍ରରୋଚନା ଦିଅନ୍ତି ।

୧୩. ଆମେ ଅତିଥି ଭାବେ ବାଲ୍ୟବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଯୋଗଦାନ କରିପାରିବା କି ?

ଯଦି ବାଲ୍ୟବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଯେ କେହି ବି ଯୋଗଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ଏହାକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ କିଛି ପଦକ୍ଷେପ ନ ନିଅନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ଧରିନିଆଯିବ ଯେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ ବାଲ୍ୟବିବାହକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଛନ୍ତି ବା ଉତ୍ସାହିତ କରୁଛନ୍ତି । ଏହିପରି ଭାବରେ ସେ ଆଇନ୍ ଆଗରେ ଦୋଷୀ ଏବଂ ସର୍ବାଧିକ ୨ ବର୍ଷ କିମ୍ବା ଏବଂ ସର୍ବାଧିକ ୧ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋରିମାନାର ଦଣ୍ଡ ବିଧାନ ରହିଛି ।

୧୪. ବାଲ୍ୟବିବାହ ନିଷେଧ ଅଧିକାରିଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କ'ଣ ?

- କ) ବାଲ୍ୟବିବାହ କୁ ନିବାରଣ କରିବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ;
- ଖ) ବାଲ୍ୟବିବାହ ନିଷେଧ ଆଇନ ୨୦୦୬ କୁ ଉଲଙ୍ଘନ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରମାଣ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ;
- ଗ) ଯେଉଁମାନେ ବାଲ୍ୟବିବାହକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଛନ୍ତି ବା ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ବା ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେଉଛନ୍ତି ବା ଅନୁମତି ଦେଉଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ କିମ୍ବା ଉପଦେଶ ଦେବା ;
- ଘ) ବାଲ୍ୟବିବାହକୁ ସମର୍ଥନ ନ କରିବା ପାଇଁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା,
- ଙ) ବାଲ୍ୟବିବାହ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସଚେତନ କରାଇବା ।

ଅଧ୍ୟାୟ-୫ ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ନିଷେଧ ଅଧିନିୟମ, ୨୦୦୬

<p style="text-align: center;">ନିବାରଣ (Prevention)</p>	<p style="text-align: center;">ସୁରକ୍ଷା (Protection)</p>	<p style="text-align: center;">ଆଇନଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ (Prosecution)</p>
<p>୧) ନ୍ୟାୟାଳୟର ଆଦେଶନାମାକୁ ଅବମାନନା କରି ଯଦି ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ସମ୍ପାଦନ କରାଯାଇଥାଏ ତେବେ ବିବାହଟି ରଦ୍ଦ (Void) ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଇପାରିବ । (ଧାରା-୧୪)</p> <p>୨) ଶିଶୁଟିକୁ ଯଦି ଆଇନଗତ ପିତାମାତା ବା ଅଭିଭାବକଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରଲୋଭନ ଦେଖାଇ କିମ୍ବା ବଳ ପୂର୍ବକ ନେଇ ବା ଠକିକରି ବା ଧୋକାଦେଇ ବା ବେଆଇନ୍ ଭାବରେ ନେଇ ବିବାହ କରାଯାଇଥାଏ କିମ୍ବା ବିବାହ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅନ୍ୟକୁ ବିକ୍ରିକରି ଦିଆଯାଇଥାଏ, ତେବେ ସେହି ବିବାହଟି ରଦ୍ଦ ଅଟେ । (ଧାରା-୧୨)</p>	<p>୧) ବାଲ୍ୟ ବିବାହରେ ଆବଦ୍ଧ ହୋଇଥିବା ଶିଶୁମାନେ ଯଦି ସେହି ବିବାହକୁ ଚାଟିଲି କରିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛାପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି, ତେବେ ଏହା ଆଇନ୍ ଅନୁଯାୟୀ ଶୂନ୍ୟକରଣୀୟଯୋଗ୍ୟ । (ଧାରା-୩)</p> <p>୨) ଏହି ଆଇନ୍ ଅନୁସାରେ ବାଲ୍ୟବୟସ୍କମାନେ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇବା ଯୋଗ୍ୟ ଏବଂ ଜିଲ୍ଲା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶକ୍ରମେ ସେମାନଙ୍କର ରହିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ । (ଧାରା-୪)</p> <p>୩) ବାଲ୍ୟ ବିବାହକୁ ରଦ୍ଦ ଘୋଷଣା କରୁଥିବା ସମୟରେ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ, ବିବାହ</p>	<p>୧) ୧୮ ବର୍ଷ ବୟସରୁ ଅଧିକ ପୁରୁଷ ବ୍ୟକ୍ତି ଯଦି ଏକ ଶିଶୁକୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିବାହ କରନ୍ତି, ତେବେ ସର୍ବାଧିକ ୨ ବର୍ଷର ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡ କିମ୍ବା ଏବଂ ୧ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋରିମାନାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏହି ଆଇନରେ ରହିଛି । (ଧାରା-୯)</p>

<p>୩) ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ସମ୍ପାଦନ କରିବା ଏକ ଜାମିନ ବିହୀନ ଧର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅପରାଧ । (ଧାରା-୧୫)</p> <p>୪) ବାଲ୍ୟ ବିବାହକୁ ନିଷେଧ କରିବା ପାଇଁ ବାଲ୍ୟବିବାହ ନିଷେଧ ଅଧିକାରୀ ନିଯୁକ୍ତିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଚେତନ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଏବଂ ତାର କୁପରିଣାମ ବିଷୟରେ ବୁଝେଇବା ହେଲା ସେମାନଙ୍କର ଦାୟାଦ୍ୱ । (ଧାରା ୧୬)</p> <p>୫) ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନିଷେଧାଦେଶ ଜାରି କରିବାର କ୍ଷମତା ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ବିଚାର ବିଭାଗୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପାଖରେ ରହିଛି । (ଧାରା-୧୩ (କ))</p>	<p>ସମୟରେ ଦିଆଯିବା ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ଟଙ୍କା, ମୂଲ୍ୟବାନ ପଦାର୍ଥ ବା ଅଳଙ୍କାର ସବୁ ଫେରସ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଆଦେଶ ଜାରି କରିପାରିବେ । (ଧାରା-୩)</p> <p>୪) ବାଲ୍ୟ ବିବାହରେ ଜନ୍ମ ନେଇଥିବା ସନ୍ତାନ ହିସାବ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଭରଣପୋଷଣ ଓ ଚିକିତ୍ସାବ୍ୟୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆଇନରେ ରହିଛି । (ଧାରା-୬)</p> <p>୫) ବାଲ୍ୟ ବିବାହରେ ପ୍ରତାପିତ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସାହାଯ୍ୟ ଓ ଆଇନ ସହାୟତା ଦେବା ଏବଂ ଯତ୍ନ ଓ ସୁରକ୍ଷା ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ଶିଶୁକୁ, ଶିଶୁ କଲ୍ୟାଣ ସମିତି ସମ୍ପାରେ ହାଜର କରିବାର କ୍ଷମତା ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ନିଷେଧ ଅଧିକାରୀଙ୍କର ରହିଛି । (ଧାରା-୫)</p>	<p>୨) ଯେଉଁମାନେ ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ସମ୍ପାଦନ କରିଥିବେ ବା ପରିଚାଳନା କରିଥିବେ କିମ୍ବା ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିବେ ବା ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିବେ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସର୍ବାଧିକ ୨ ବର୍ଷର ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡ କିମ୍ବା ଏବଂ ୧ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋରିମାନାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆଇନରେ ରହିଛି ।</p>
--	--	--

ଅଧ୍ୟାୟ-୭

ବାଲ୍ୟବିବାହ ନିଷେଧ ଅଧିନିୟମ ୨୦୦୭

ମୁଖ୍ୟାଂଶ

- କ) ମହିଳାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆଇନ୍ ଅନୁମୋଦିତ ବୟସ ୧୮ ବର୍ଷ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ୨୧ ବର୍ଷ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଛି ।
- ଖ) ବାଲ୍ୟବିବାହ ଏକ ଦଣ୍ଡନୀୟ ଅପରାଧ । ବାଲ୍ୟବିବାହ କରାଇଥିବା/ ପରିଚାଳନା କରିଥିବା/ବାଲ୍ୟବିବାହ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିବା/ କୁପ୍ରରୋଚନା ଦେଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ୨ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜେଲ୍ କିମ୍ବା ୧ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋରିମାନା କିମ୍ବା ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ଜେଲ୍ ସହିତ ଜୋରିମାନା ହେବାର ଦଣ୍ଡବିଧାନ ରହିଛି ।
- ଗ) ଯେକୌଣସି ବାଲ୍ୟବିବାହ ଏକ ଦଣ୍ଡନୀୟ ଏବଂ ଜାମିନ୍ ବିହୀନ ଧର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅପରାଧ ।
- ଘ) ବାଲ୍ୟବିବାହକୁ ନିଷେଧ କରିବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଷେଧାଜ୍ଞା ଜାରୀ କରାଇପାରିବେ ।
- ଙ) କେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡବିଧାନ ହୋଇପାରେ ?
- H ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବାଲ୍ୟବିବାହ କରିବେ ବା ନିଜେ କରାଇବେ ବା ବାଲ୍ୟବିବାହ ପାଇଁ ଅନ୍ୟକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବେ ।
- H ୧୮ ବର୍ଷ ବୟସରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପୁରୁଷ ବ୍ୟକ୍ତି ଯଦି ଜଣେ ନାବାଳିକାକୁ ବିବାହ କରିଥିବେ ।
- H ଶିଶୁର ପିତାମାତା ବା ଅଭିଭାବକ ବା ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷ ବାଲ୍ୟବିବାହରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଥିବେ ।
- H ବାଲ୍ୟ ବିବାହ କରାଉଥିବା, ବାଲ୍ୟବିବାହକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରୁଥିବା, ବାଲ୍ୟ ବିବାହରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିଥିବା କୌଣସି ସଂସ୍ଥା ବା ଏହାର କର୍ମକର୍ତ୍ତା କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ଦଣ୍ଡପାଇବା ଯୋଗ୍ୟ ।

ସ୍ତମ୍ଭ-୨୪ ଚିତ୍ର

Published by:

CLAP Legal Service Institute
Bimala Devi Memorial Building
Plot No- 367, Sector -6, Marakat Nagar,
Cuttack-753014, Odisha, India

Website: www.clapindia.org, E-mail: info@clapindia.org

Ph: 0671- 2363980 / 2365680, Fax: 0671-2363454